

Referens

Helena Rojas
helena.rojas@botkyrka.se

Mottagare

Kommunstyrelsen

Remissyttrande – ändrade regler i medborgarskapslagen (SOU 2021:54)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen godkänner svar på remiss om ändrade regler i medborgarskapslagen (SOU 2021:54)

Sammanfattning

Botkyrka kommun har givits tillfälle att yttra sig över SOU 2021:54 "Ändrade regler i medborgarskapslagen", svaret ska vara Justitiedepartementet tillhanda senast 4 november 2021.

Utredningen ger en historisk tillbakablick och gör jämförelser med vår nordiska grannländer. Betänkandet omfattar analyser och överväganden och lämnar förslag som kan stärka skyddet för statslösa barn, barns rättigheter, och för att motverka att utsatthet för hedersrelaterat våld och tvång leder till befrielse från medborgarskap och skydd mot terrorism och rikets säkerhet. Utredningen har gett grund till bedömning av ytterligare åtgärder för att:

1. Begränsa förekomsten av statslöshet.
2. Uppdaterade krav på hederligt levnadssätt för förvärv av medborgarskap.
3. Utöka möjligheterna att avslå en ansökan om befrielse från svenskt medborgarskap.
4. Nya krav för förvärv av medborgarskap i anmälningsärenden

Så gott som alla förslag innebär att det svenska medborgarskapet använts för att ge ett förstärkt skydd av särskilt skyddsvärda grupperns mänskliga rättigheter och samtidigt försvåra för individer som gör sig skyldiga till folkrättsbrott och annan grov kriminalitet och exploatering av utsatta människor. Botkyrka kommun ställer sig frågande till att, trots ingånget avtal (SÖ:2021:6), ge medborgare i Danmark, Finland, Island och Norge en annan lindrigare hantering vid samma typ av allvarliga brott som andra nationaliteter. Vidare, och med hänvisning till konventionen om barnets rättigheter ställer Botkyrka

kommun sig frågande till åldersgränsen på 15 år för frånvaro av brott som villkor för medborgarskap. Förslaget bör endast omfatta vuxna och inte barn.

Ärendet

Bakgrund

Regeringen beslutade vid regeringsammanträdet den 24 oktober 2019 att ge en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag som innebär att godkänt prov i svenska och i grundläggande samhällskunskap ska vara ett krav för medborgarskap i Sverige och att se över vissa frågor om förvärv och förlust av medborgarskap (dir. 2019:70). Den 10 december 2020 beslutade regeringen om tilläggsdirektiv för utredningen vilket innebar att utredningstiden förlängdes till den 1 juli 2021 (dir. 2020:130). Den 13 januari 2021 överlämnade utredningen sitt delbetänkande ”Krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för svenskt medborgarskap” (SOU 2021:2). Slutbetänkandet ”Ändrade regler i medborgarskapslagen” (SOU 2021:54) överlämnades under juli månad 2021.

Utredningen i korthet

Utredningen ger en historisk tillbakablick på svenska medborgarskapslagens framväxt och utveckling och gör jämförelser med vår nordiska grannländer. Betänkandet omfattar analyser och överväganden och lämnar förslag som kan stärka skyddet för statslösa barn, barns rättigheter, och för att motverka att utsatthet för hedersrelaterat våld och tvång leder till befrielse från medborgarskap och skydd mot terrorism och rikets säkerhet. Betänkandet föreslår också en ny ansvarsfördelning mellan Migrationsverket, Skatteverket och Länsstyrelsen och lyfter behovet av ett ökat samarbete emellan men med Migrationsverket som handläggande myndighet för alla medborgarskapsärenden. Utredningen bedömer att Migrationsverket bör ges ett tydligare författningsstöd för informationsutbytet med vissa myndigheter vid prövningen av kravet på hederligt levnadssätt i medborgarskapsärenden genom en ny bestämmelse i medborgarskapsförordningen.

Utredningens första uppdrag redovisades i delbetänkandet Krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för svenskt medborgarskap (SOU 2021:2). Uppdraget bestod i att lämna förslag som innebär att godkänt prov i svenska och i grundläggande samhällskunskap ska vara ett krav för medborgarskap i Sverige i syfte att stärka medborgarskapets status och främja ett inkluderande samhälle. Botkyrka fick inte möjlighet att svara på den delen och regeringen har ännu inte tagit ställning till yttranden från de remissinstanser som tillfrågades.

Betänkandet föreslår att kraven på frånvaro av allvarlig brottslighet med mera i lagen om svenskt medborgarskap ska inte omfatta statslösa som är födda i Sverige, eller medborgare i Danmark, Finland, Island eller Norge som önskar förvärva svenskt medborgarskap genom anmälan enligt 18 eller 19 § lagen om

De förslag som utretts och beskrivs nedan föreslås träda i kraft den 1 januari 2023 och regleras i lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap och medborgarskapsförordningen (2001:218).

1. Åtgärder för att begränsa förekomsten av statslöshet

Utredningen har analyserat bestämmelserna om förvärv av medborgarskap i 8 § medborgarskapslagen i förhållande till 1961 års FN-konvention om begränsning av statslöshet (1961 års konvention) (SÖ 1969:12) och 1997 års europeiska konvention om medborgarskap (1997 års konvention) (SÖ 2001:20) samt en genomgång av hur ett krav på permanent uppehållstillstånd vid automatiskt förvärv förhåller sig till olika konventionsåtaganden.

Förstärkning av barns rättigheter

Utredningen föreslår ett tillägg i befintlig medborgarskapslag för att begränsa förekomsten av statslöshet bland barn. Utredningen har haft som särskild uppgift att undersöka att utreda om det bör införas ett automatiskt förvärv av medborgarskap vid födelsen för statslösa barn födda i Sverige som har en förälder med permanent uppehållstillstånd och även i övrigt en anknytning till Sverige. Betänkandet bedömer att ett barn som föds som statslöst i Sverige samt har en förälder med permanent uppehållstillstånd och hemvist här i landet ska förvärva svenskt medborgarskap vid födelsen.

2. Utöka möjligheterna att avslå en ansökan om befrielse från svenskt medborgarskap

Betänkandets förslag till förstärkning är att befrielse ska kunna vägras om det finns anledning att anta att sökanden inte själv vill befrias från sitt svenska medborgarskap. För den som har hemvist i Sverige ska befrielse, liksom i dag, kunna vägras också om det annars finns särskilda skäl.

Förstärkning av barns rättigheter

Utredningen bedömer att bestämmelserna om befrielse från svenskt medborgarskap i lagen om svenskt medborgarskap bör utökas med krav på barns samtycke och på att en befrielse inte får stå i strid med barnets bästa och till skydd för barns medborgarskap. De föreslår att lagen om svenskt medborgarskap ska utökas med villkor om att det för barns befrielse från svenskt medborgarskap ska krävas 1. att befrielsen inte bedöms stå i strid med barnets bästa, och 2. samtycke av barn som har fyllt tolv år.

Utökat skydd av medborgarskapet vid hedersrelaterat våld och tvång

Utredningen redogör för vad hedersrelaterat våld och förtryck är och hur det kan bidra till att barn, men också vuxna befrias från svenskt medborgarskap på felaktiga grunder och konsekvenserna av det. Utredningen lämnar förslag på författningsändringar som

kan stärka barns rättigheter i ärenden om befrielse från svenskt medborgarskap, och hur möjligheterna att avslå en ansökan om befrielse från svenskt medborgarskap ska utökas, i syfte att motverka hedersrelaterat våld eller tvång och för att stärka barns rättigheter. I uppdraget ingår också att utreda om Migrationsverkets beslut om befrielse från medborgarskap som meddelats med anledning av en ansökan som gjorts genom hot, tvång, urkundsförfalskning eller annat otillbörligt förfarande ska kunna ändras av Migrationsverket, och i så fall med retroaktiv effekt. Uppdraget har sitt ursprung i betänkandet Ökat skydd mot hedersrelaterad brottslighet (SOU 2018:69).

Bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen om sekretess i ärende om svenskt medborgarskap för enskilda personliga förhållanden är tillämpliga vid handläggningen av ärenden om befrielse och återkallelse av ett befrielsebeslut. Några nya bestämmelser behövs därför inte.

3. Automatiskt förvärv av medborgarskap i anmälningsärenden

Utredningen har undersökt vem som kan få permanent uppehållstillstånd i Sverige i dag och vad som krävs för det samt hur det förslag med bestämmelser om uppehållstillstånd som lagts fram i propositionen skulle kunna falla ut om bestämmelser om automatiskt förvärv införs. Förvärv av svenskt medborgarskap ska i fortsättningen fastställas till beslutsdagen.

Vid införandet av ett system med automatiskt förvärv kommer bestämmelserna i lagen om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet, folkbokföringslagen och lagen om svenskt medborgarskap att vara tillämpliga vid den behandling av uppgifter som sker hos Skatteverket. Någon ytterligare reglering behövs därför inte för att Skatteverkets behandling ska vara tillåten.

Utredningen bedömer vidare att i ett system med automatiskt förvärv av svenskt medborgarskap för statslösa barn födda i Sverige, bör det införas bestämmelser om uppgiftsskyldighet. Bestämmelserna bör införas i förordningen om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet för att möjliggöra ett elektroniskt överlämnande av personuppgifter från Skatteverket till Migrationsverket.

Utlänningsdatalagens bestämmelser om Migrationsverkets personuppgiftsbehandling i verksamhet om svenskt medborgarskap är tillämpliga om Migrationsverket ska bistå Skatteverket vid bedömningen av statslöshet i ett system med automatiskt förvärv av svenskt medborgarskap för vissa statslösa barn födda i Sverige.

Bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen om sekretess i ärende om svenskt medborgarskap för enskilda personliga förhållanden är tillämpliga vid handläggningen av anmälningsärenden med de nya kraven. Några nya bestämmelser behövs därför inte.

4. Nya krav på hederligt levnadssätt för förvärv av medborgarskap

Utredningens förslag är att kravet på hederligt levnadssätt kan beaktas om sökanden är kriminellt belastad, har skulder, utgör en säkerhetsrisk, har varit verksam i eller haft bestämmande inflytande över en organisation med verksamhet innefattande grova övergrepp, eller om det på annat sätt skulle vara stötande för rättskänslan att bevilja sökanden svenskt medborgarskap. Den föreslår en avgränsning av begreppet ”hederligt levnadssätt” till personer som gör sig skyldiga till brott som ger mer än 4 års fängelse, samt personer som gör sig skyldiga till upprepade brott som ger mindre än 4 års fängelse. Utredningen föreslår följande:

- I anmälningsärenden ska brottslighet i andra länder kunna beaktas på motsvarande sätt som sker vid prövningen av kravet på hederligt levnadssätt i naturalisationsärenden.
- Upprepad brottslighet ska under vissa förutsättningar kunna leda till att en utlänning diskvalificeras från att förvärva svenskt medborgarskap genom anmälan.
- Det bör införas ett krav om frånvaro av allvarlig brottslighet för förvärv av medborgarskap genom anmälan. Med allvarlig brottslighet avses allvarliga brott, utländsk brottslighet och upprepade brottslighet.
- Kravet på frånvaro av allvarlig brottslighet i lagen om svenskt medborgarskap i anmälningsärenden ska omfatta både den som är skäligen misstänkt och den som är dömd för allvarlig brottslighet.
- Någon preciserad period inom vilken en person inte får ha dömts eller ha varit misstänkt för allvarlig brottslighet bör inte fastställas.
- Det ska införas ett krav i lagen om svenskt medborgarskap som innebär att den som bedöms utgöra ett hot mot Sveriges säkerhet eller allmän säkerhet inte ska kunna förvärva medborgarskap genom anmälan.
- Det ska införas ett krav i lagen om svenskt medborgarskap som innebär att den som har varit verksam i eller haft bestämmande inflytande över en organisation eller grupp vars verksamhet innefattat terroristhandlingar eller systematiska, omfattande och grova övergrepp på andra människor inte ska kunna förvärva medborgarskap genom anmälan.
- De nya kraven på frånvaro av allvarlig brottslighet m.m. i lagen om svenskt medborgarskap ska gälla alla som har fyllt 15 år, inom ramen för vad som är tillåtet enligt Sveriges internationella förpliktelser.

Botkyrkas kommuns synpunkter till lagstiftaren

Botkyrka kommun är positiv till att:

Så gott som alla förslag innebär att det svenska medborgarskapet använts för att ge ett förstärkt skydd av särskilt skyddsvärda gruppers mänskliga rättigheter och samtidigt försvåra för individer som gör sig skyldiga till folkrättsbrott och annan grov kriminalitet och exploatering av utsatta människor.

Botkyrka kommun ställer sig frågande till:

Även om utredaren konstaterar att ingånget avtal (SÖ 2012:6) omöjliggör lika hantering av personer, med inomnordiskt medborgarskap, som begår brott mot de mänskliga rättigheterna, så vill Botkyrka kommun framföra synpunkten att dessa inte ska behandlas annorlunda jämfört med andra personer med utomnordiskt medborgarskap utifrån motiveringen att ge en lindrigare behandling till medborgare i våra nordiska grannländer är inte förenlig med mänskliga rättigheter eller likvärdighet inför lagen. I hela Sverige och i Botkyrka har vi svenska medborgare med ursprung från alla världens hörn. Det riskerar att uppfattas som stötande för det allmänna rättstänkandet och skapa en känsla av ”vi och dem” bland svenska medborgare med andra ursprung.

Vidare med hänvisning till konventionen om barnets rättigheter vänder sig Botkyrka kommun mot föreslagen åldersgräns om 15 år för frånvaro av brott som villkor för medborgarskap. Barnkonventionen, som numera är svensk lag, är en rättighetssamling där universella rättigheter för barn stadgas. Förslaget bör endast omfatta vuxna och inte barn.

Kommunen motiverar sitt ställningstagande med stöd av nationella Barnombudsmannens kommentar¹ till FN:s minimistandardregler för rättskipning rörande ungdomsbrottslighet (Pekingreglerna). I alla beslut som fattas inom rättskipningen för unga lagöverträdare ska barnets bästa komma i främsta rummet. Barn skiljer sig åt från vuxna i sin fysiska och psykiska utveckling och i sina känslomässiga och utbildningsrelaterade behov. Sådana skillnader utgör grundvalen för unga lagöverträdares lägre straffrättsliga ansvar. Dessa och andra skillnader är skälet till att det behövs ett separat rättskipningssystem för unga lagöverträdare, och gör att barn måste behandlas annorlunda än vuxna. Att sätta barnets bästa i främsta rummet betyder till exempel att rättskipningens traditionella syften, som att undertrycka/bestrafva, måste ersättas med rehabilitering och reparativ rättvisa när det gäller unga lagöverträdare. Detta kan göras samtidigt som den allmänna säkerheten värnas på ett verkningfullt sätt.

¹ Kommentaren i sin helhet: <https://www.barnombudsmannen.se/globalassets/dokument-for-nedladdning/publikationer/allmanna-kommentarer/ak-10-barnets-rattigheter-inom-rattskipning-for-unga-lagovertradare.pdf>

Vidare hänvisar vi till det parallella betänkandet av Utredningen om utvisning på grund av brott (SOU 2021:61) som rekommenderar att utvisning av barn på grund av brott även fortsättningsvis endast bli aktuellt mycket sällan.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Beslutet att yttra sig medför inga ekonomiska konsekvenser.

Bilagor

Betänkandet ”Ändrade regler i medborgarskapslagen”:

<https://www.regeringen.se/49eaf3/contentassets/e0822ac4aa904e19a622d09875efdb9f/andrade-regler-i-medborgarskapslagen-sou-202154.pdf>

Expedieras till:

Charlotta Brask, avdelning styrning och utveckling

Helena Rojas, avdelning styrning och utveckling

Karin Jöback, avdelning styrning och utveckling

Kommunstyrelsen

2021-10-29

**184 Yttrande över remiss - ändrade regler i medborgarskapslagen (SOU 2021:54)
(KS/2021:00480)**

Ändringsyrkande

Sverigedemokraterna anser att kommunen inte bör rekommendera Justitiedepartementet att frångå det krav om att försvåra medborgarskapsprocessen för 15-åringar som begår grova brott.

Med hänvisning till ovanstående föreslås kommunstyrelsen besluta:

Att helt stryka andra punkten i sin rekommendation som har följande lydelse:

” Vidare med hänvisning till konventionen om barnets rättigheter vänder sig Botkyrka kommun mot förslagen åldersgräns om 15 år för frånvaro av brott som villkor för medborgarskap. Barnkonventionen, som numera är svensk lag, är en rättighetssamling där universella rättigheter för barn stadgas. Förslaget bör endast omfatta vuxna och inte barn”.

För Sverigedemokraterna Botkyrka

Martin Ingot

Anne Rosensvärd

§ 184

Yttrande över remiss - ändrade regler i medborgarskapslagen (SOU 2021:54) KS/2021:00480

Beslut

Kommunstyrelsen godkänner yttrandet och översänder det som kommunens svar på remiss *ändrade regler i medborgarskapslagen (SOU 2021:54)*

Sammanfattning

Botkyrka kommun har givits tillfälle att yttra sig över SOU 2021:54 ”Ändrade regler i medborgarskapslagen”, svaret ska vara Justitiedepartementet tillhanda senast 4 november 2021.

Utredningen ger en historisk tillbakablick och gör jämförelser med våra nordiska grannländer. Betänkandet omfattar analyser och överväganden och lämnar förslag som kan stärka skyddet för statslösa barn, barns rättigheter, och för att motverka att utsatthet för hedersrelaterat våld och tvång leder till befrielse från medborgarskap och skydd mot terrorism och rikets säkerhet. Utredningen har gett grund till bedömning av ytterligare åtgärder för att:

- Begränsa förekomsten av statslöshet.
- Uppdaterade krav på hederligt levnadssätt för förvärv av medborgarskap.
- Utöka möjligheterna att avslå en ansökan om befrielse från svenskt medborgarskap.
- Nya krav för förvärv av medborgarskap i anmälningssärenden

Så gott som alla förslag innebär att det svenska medborgarskapet använts för att ge ett förstärkt skydd av särskilt skyddsvärda gruppers mänskliga rättigheter och samtidigt försvåra för individer som gör sig skyldiga till folkrättsbrott och annan grov kriminalitet och exploatering av utsatta människor. Botkyrka kommun ställer sig frågande till att, trots ingånget avtal (SÖ:2021:6), ge medborgare i Danmark, Finland, Island och Norge en annan lindrigare hantering vid samma typ av allvarliga brott som andra nationaliteter.

Vidare, och med hänvisning till konventionen om barnets rättigheter ställer Botkyrka kommun sig frågande till åldersgränsen på 15 år för frånvaro av

brott som villkor för medborgarskap. Förslaget bör endast omfatta vuxna och inte barn.
Kommunledningsförvaltningen redogör för ärendet i tjänsteskrivelse 2021-10-18.

Yrkande

Martin Ingot (SD) och Anne Rosensvärd (SD) lämnare ett ändringsyrkande, bilaga 3.

Propositionsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunstyrelsen beslutar enligt ordförandeförslaget.

Protokollsanteckning

I ordförandeförslaget står att ”ställer Botkyrka kommun sig frågande till åldersgränsen på 15 år för frånvaro av brott som villkor för medborgarskap.” Denna mening är vilseledande eftersom slutbetänkandet SOU 2021:54 endast nämner frånvaro av allvarlig brottslighet, dvs brott som har ett maximistraff på minst fyra års fängelse i straffskalan.

Utredningen konstaterar också att det inte finns några konventionsåtaganden som inte får ställa sådana krav. I Barnkonventionen finns band annat undantag i artikel 15.

Jag finner det rent ut sagt stötande att kommunstyrelsen fattar ett sådan beslut som i praktiken innebär att man ”ställer sig frågande till” att brott som bl.a. mord, våldtäkt, grov misshandel, sexuellt utnyttjande av barn och hot mot Sveriges säkerhet eller allmän säkerhet skall diskvalificera samtliga straffmyndiga personer från svenskt medborgarskap.

Anne Rosensvärd (SD)

Expedieras till:

Justitiedepartementet
Charlotta Brask, utvecklingsdirektör
Dennis Latifi, enhetschef
Helena Rojas, utvecklingsledare